

U SPOMEN

Dr. sc. Ivo Perić (1930. – 2018.)

U Zagrebu nas je napustio 27. siječnja 2018. Ivo Perić, profesor povijesti, doktor povijesnih znanosti, kulturni djelatnik i književnik. Perić je rođen 15. listopada 1930. u Lukaru – općina Promina u Šibensko-kninskoj županiji. Osnovnu školu završio je u rodnom Lukaru, srednju školu u Šibeniku i Zadru, Filozofski fakultet u Sarajevu. Doktorirao je 1969. s disertacijom *“Borba za narodni jezik i nacionalni duh u dalmatinskom školstvu 1860. – 1918.”* na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Radio je u školstvu od 1953. do 1957. kao učitelj u Čilipima te od 1957. u Dubrovniku kao direktor gimnazije (1964. – 1974.). U Dubrovniku je od 1974. do odlaska u mirovinu 1995. godine bio zaposlen kao znanstvenik, a od 1979. u zvanju je *znanstvenog savjetnika* u Zavodu za povijesne znanosti JAZU/HAZU. Umirovljeničke dane pune intelektualnih aktivnosti neumorno stvarajući, proveo je u Zagrebu.

U stručnim i znanstvenim krugovima Ivo Perić poznat je kao suradnik u enciklopedijama, leksikonima, katalozima, časopisima i zbornicima, kao suurednik ili urednik pojedinih periodičnih publikacija i knjiga, sudionik na mnogim znanstvenim skupovima, a osobito je bio poznat kao autor povijesnih djela u kojima je obrađivao hrvatsku kulturnu, gospodarsku i političku prošlost modernoga i suvremenoga doba (19. i 20. stoljeće).

Ivo Perić autor je više od trideset knjiga historiografskog sadržaja, čime se svrstava među najplodnije hrvatske povjesničare. Spomenut ćemo ovdje samo neke:

Hrvatski državni sabor 1848. – 2000., I – III; Ante Trumbić na dalmatinskom političkom poprištu; Hrvatska državotvorna misao u 19. i 20. stoljeću; Dalmatinski sabor 1861. – 1918.; Povijest Hrvata [tiskana i na engleskom jeziku: A History of the Croats]; Pero Čingrija; Zagreb od 1850. do suvremenog velegrada; Mladi Supilo; Borba za ponarođenje dalmatinskog školstva 1860. – 1918.; Dubrovačke teme 19. stoljeća; Antun Radić 1868. – 1919.; Hrvatska u monarhističkoj Jugoslaviji; Stjepan Radić 1871. – 1928.; Hrvatska u socijalističkoj Jugoslaviji; Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću; Razvitak turizma u Dubrovniku od pojave parobrodarstva do 1941.; Vladko Maček; Godine koje će se pamtili; Dubrovačka gimnazija od ponarođenja do danas (1869. – 1969.); Iz naše školsko-pedagoške prošlosti; Dubrovačka periodika 1848. – 1918.; Suverena i samostalna Republika Hrvatska; Politička oporba u banskoj Hrvatskoj 1880. – 1903. itd.

O Perićevim znanstvenim djelima objavljeno je niz prikaza iz pera istaknutih povjesničara. Opširnije priloge o njegovu životu i radu napisali su: Dinko Matković, *Građa za jedan pedagoški porteret (O Ivu Periću kao pedagoškom piscu)*, “Školski vjesnik” br. 3, Split 1979., 234 – 239.; Nenad Vekarić, *Povjesničar Ivo Perić (Povdom 70. godišnjice rođenja)*, “Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku” sv. 38., Dubrovnik 2000., 377 – 385; Mira Kolar, *Povjesničar Ivo Perić (U povodu 75. godišnjice života)*, “Časopis za suvremenu povijest” br. 1, Zagreb 2005., 191 – 203; Nevio Šetić, *Doprinosi Iva Perića povijesti školstva i pedagogije*, “Anali za povijest odgoja” sv. 8., Zagreb 2009., 239 – 245.

Svojim radom i djelovanjem Ivo Perić dobro je poznat i u školsko-pedagoškim krugovima kao autor velikog broja članaka i rasprava s nastavno-metodološkom i odgojno-obrazovnom tematikom, te iz povijesti školstva i pedagogije objavljenima u pedagoškom tisku (Školske novine, Školski vjesnik, Pedagoški rad/Napredak, Naša škola, Pedagoška stvarnost, Roditelji i škola). Također, njegov doprinos očituje se i u autorstvu nekoliko udžbenika povijesti za završni razred osnovne škole (1992. – 2002.) i završni razred gimnazije (1971. – 1974., 1992. – 2003.), te kao autora niza napisa o školskim odgojno-obrazovnim i školsko-organizacijskim pitanjima publiciranih u dnevnim i tjednim listovima ili emitiranih u radijskim i televizijskim emisijama. Ivo Perić radio je savjesno i uzorno u nastavi, ali i kao razrednik i ravnatelj škole. Potaknuo je i podupirao izdavanje tiskanih đачkih listova („Naš kist“ u čilipskoj Osnovnoj školi i „Naša riječ“ u dubrovačkoj Gimnaziji). Obnovio je tradiciju izdavanja školskih godišnjih izvješća. Napisao i objavio monografiju o čilipskoj Osnovnoj školi i monografiju o dubrovačkoj Gimnaziji. Neko je vrijeme u Dubrovniku honorarno predavao i na Pedagoškoj akademiji te Višoj turističkoj školi.

Ivo Perić bio je član dviju vrlo uglednih hrvatskih udruga koje je iznimno cijenio. Od 1953. godine član je Hrvatsko-pedagoško književnog zbora, a od 2012. počasni član Družbe Braće Hrvatskog Zmaja, poznat kao Zmaj Dubrovački IV.

Nastojanja Perićeva školsko-pedagoškog te pedagoško-spisateljskog i izuzetno plodnog znanstveno-historiografskog rada praćeni su i društvenim priznanjima. Dobitnik je *Nagrade grada Dubrovnika*, *Nagrade grada Zagreba*, dviju *Nagrada "Ivan Filipović"* (godišnje i za životno djelo), dviju *Nagrada "Slobodne Dalmacije"* za znanost (godišnje i za životno djelo), *Državne godišnje nagrade za znanost* i *Državnog odličja reda Danice Hrvatske s likom Marka Marulića*.

Ivo Perić u svojoj se mladosti (kao srednjoškolac i student) bavio i književnim radom. Pisao je pjesme, kraće proze, putopise i književne osvrtke koje je objavljivao u časopisima *Izvor*, *Književni Jadran*, *Dubrovnik*, *Zadarska revija*, *Naše more* itd. Taj mladenački talent uvijek je živio u njemu čekajući svoje ostvarenje. Od druge polovice osmog desetljeća svoga života vratio se književnom početku i otada je bio isključivo književno aktivan. U tom je razdoblju objavio šest proznih djela i to: tri romana (*Sve o Marietti*, 2011., *U gradu svetog Vlaha*, 2013. i *Neki drugi ljudi*, 2017.) te tri zbirke pripovijedaka (*Tri sudbine*, 2012., *Nemiri u raju*, 2013. i *Šutljive godine*, 2016.). Isto tako, u tom je razdoblju objavio i dvije vrlo važne knjige svojih sjećanja – memoarske građe (*Memoarski zapisi*, 2015. i *Mozaik uspomena*, 2017.) U svojim memoarskim kazivanjima Ivo Perić puno nam toga otkriva kao i duboki smisao svoga djelovanja. Već na početku čitanja njegovih memoara osjeti se kako smo u kontaktu s humanistom, pedagogom, povjesničarom i književnikom. Iznio je svoja sjećanja pretežno na dobre ljude koji su obzirni, suosjećajni, brižni, pravdoljubivi, rodoljubivi, istinoljubivi, marljivi i poštenu, što je bio i odraz njegova životna stila, pristupa i karaktera. Posebno su zanimljiva njegova kazivanja u stihovima. Neke od tih pjesama, kao izuzetno nadahnute ispovijesti i kao veoma sadržajni faktografski iskazi o pojedinim događajima, imaju i prema najstrožim književno-kritičkim kriterijima – svoju antologijsku vrijednost. Perićeva memoaristika ima vrlo prepoznatljive historiografske, pedagoške i književne značajke, čita se sa znatiželjom, obogaćuje korisnim spoznajama, poukama i porukama. Doista, u tim je svojim djelima, svima koji izgaraju u svom poslu, svima koji rade predano i poduzetno, uz ostalo, Ivo Perić poručio: „Radite savjesno i uporno i dopustite životu da do kraja potroši sve vaše kreativne mogućnosti i sve vaše iluzije“. Jasno je kakav je to bio životni credo, ali i praksa, tog iznimnog, vrlo radišnog i plemenitog čovjeka!

Memoarska građa koju nam je Ivo Perić ostavio najbolje je svjedočanstvo o njemu, zapravo to je njegov autoportret. Ta su sjećanja prožeta i vrlo toplim iskazima njegova domoljublja i patriotizma. Kao što je volio svoju obitelj *obiteljskom* ljubavlju, tako je volio svoju Hrvatsku *domovinskom* ljubavlju. Kada je Hrvatska

bila u okovima monarhističkih tutora, kolaboracionističkih zločinatelja i socijalističkih diktatora, mnogo je propatila. Govoreći o tome kroz svoje spoznaje i spoznaje ljudi koji su to isto vidjeli i doživjeli – iskazivao je on nenametljivo i svoje patnje zbog toga. I kad je napokon Hrvatska postala samostalna i svoja, Ivo Perić teško je podnosio sve ono što je smetalo Hrvatskoj da se brže razvija i da se u njoj bolje živi. Osuđivao je profitera, korupcionaše i one koji zatajuju i ne izvršavaju svoje poreske obveze. Nisu mu bili dragi ni oni koji malo i loše rade, ni foteljaši koji se pretežno razmeću demagogijom, a misle i rade prvenstveno za svoje osobne interese. Divio se svima onima kojima je stvarno u srcu i duši živjelo rukovodeće načelo: *Sve za Hrvatsku, Hrvatsku nizašto!* Slavio je pobjedonosnu borbu većine hrvatskih građana za državnu samostalnost Hrvatske. Osuđivao je velikosrpske agresore koji su počiniili stravična zlodjela etnocida, kulturocida i ekocida na hrvatskome tlu. Kao čovjek i građanin podržavao je demokratsko ozračje i sve što je u interesu svih hrvatskih građana i hrvatske kao zajedničke domovine. Isticao je važnost poštovanja zdravog morala i zdravih moralnih normi, ljude koji promiču dostojanstvo rada i reda, poštenje, uljudenost, snošljivost, razboritost, čovjekove dužnosti i ljudska prava.

Osobno sam upoznao malo tako odgovornih, marljivih i radišnih ljudi kao što je bio Ivo Perić. Imao je snažnu radnu energiju, često je znao raditi i šesnaest sati dnevno. Razgovor s njime uvijek mi je predstavljao iznimno iskustvo obogaćeno tako očovječenom vrijednošću kojom je zračio. Naši razgovori uvijek su bili prepuni povjerenja, odgovornosti i poštovanja. Njegov humanizam i domoljublje spada u ona najrafiniranija čuvstva koja netko može izraziti. Upoznali smo se još 1982. godine i od tada traje naše prijateljstvo i suradnja. O njemu, njegovoj svijesti i životnim spoznajama možda najbolje govore njegove dvije pjesme koje je napisao 2016. godine, a koje donosim u cijelosti.

ZOV MIROGOJA

Star sam
i starački obolio.
Jednako i dalje volim ljepote,
koje sam i ranije volio.
Volim zelene bregove, tišinu i bijele oblake
Kad ispod plavog neba plove.
To mi Mirogoj nudi
i on me zove.
Odziv je moj: dolazim
da tu provedem dolazeće vjekove.
Ništa sa sobom ponijeti neću,
pa ni moj štap, ni moje lijekove!

OPORUKA

Sve što sam volio
i što nisam stigao voljeti,
ostavljam vama, dobri ljudi.
Sve što znam
i što nisam uspio saznati,
ostavljam vama, dragi ljudi.
Tebi, zemljo Hrvatska,
ostavljam iz krematorija
pepeo moj.
U tom su pepelu
i srce moje
i um moj.
Što imah, to dadoh
vama, kojima to i pripada,
prirodnim slijednicima mojim.

Prof. dr. sc. Nevio Šetić

